

MEDIAVISTA • JUNI 2026 • V2.1

Framework

Antipestbeleid op school

Een werkmodel met juridisch kader en herstelgerichte aanpak voor het Vlaamse onderwijs.

Mathieu Verschraege

Mediavista BV

Met integratie van de tien bouwstenen van het
Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten

INLEIDING

Over dit framework

Dit framework wil scholen een werkbaar, juridisch onderbouwd en pedagogisch verantwoord model bieden om een eigen antipestbeleid uit te bouwen.

Het vertrekt vanuit de tien bouwstenen die in Vlaanderen breed gedragen worden en die de basis vormen van de toolkit Wij Pestvrij (Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten), maar werkt elk onderdeel zelfstandig uit, met herstelgerichte methodieken en concrete praktijkvertalingen.¹

Wat dit framework onderscheidt, is de bewuste koppeling tussen het pedagogische antipestbeleid en het Belgische juridisch kader. Pesten verschuift steeds meer naar online omgevingen, en in sommige gevallen kruist het de grens met strafbaar gedrag. Scholen moeten weten waar die grens ligt, niet om sneller te straffen, maar om wijzer te kunnen ingrijpen. Het framework biedt daarvoor een classificatie in vijf niveaus en een 5-stappen-beslissingskader.

Dit framework is een werkkader: tekstvakken markeren wat de school zelf invult. Alle externe bronnen worden vermeld in voetnoten en bij de bibliografie achteraan. Dit framework mag intern op de school gekopieerd, aangepast en verspreid worden. Voor commercieel hergebruik of publicatie wordt vooraf contact opgenomen met Mediavista.

Hoe dit framework te gebruiken

SCHOOLEIGEN VISIE / UITWERKING

Hier noteert de werkgroep wat van toepassing is op de eigen school: namen, procedures, accenten.

TER INSPIRATIE

Dit zijn suggesties en voorbeelden. Kies wat past, dit is geen verplichte lijst.

WEGWIJZER

Inhoud

Deel 1 Onze visie op samenleven en (online) pesten

Deel 2 De tien bouwstenen van ons antipestbeleid

Deel 3 Structuur en organisatie

Deel 4 Wanneer (online) pesten strafbaar wordt

Deel 5 Handelingsprotocol en beslissingskader

Deel 6 De meldstructuur

Deel 7 Communicatie

Deel 8 Professionalisering van het schoolteam

Deel 9 Evaluatie en bijsturing

Deel 10 Jaarlijks actieplan

Deel 11 Zelfscan

Deel 12 Hulplijnen en externe partners

Bibliografie & verantwoording

DEEL 1

01

Onze visie op samenleven en (online) pesten

1.1 De visietekst van onze school

Een dragend antipestbeleid begint bij een visie die het hele schoolteam onderschrijft. Die visie staat niet los van het bredere pedagogisch project: ze vertaalt hoe de school omgaat met diversiteit, conflict, kwetsbaarheid en samen-leven naar wat dat concreet betekent in de praktijk van elke dag. Een visie die alleen op papier staat, beschermt niemand. Een visie die in elke personeelsvergadering, elk oudercontact en speelplaatsgesprek doorklinkt, doet dat wel.

Belangrijk: de visietekst wordt best opgesteld in een participatief proces met personeel, ouders en leerlingen. Wie meeschrijft, draagt mee.

SCHOOLEIGEN VISIE

Formuleer hier de visietekst van uw school. Suggesties voor inhoud: welke waarden centraal staan, hoe de school kijkt naar respectvol samenleven en omgaan met conflict, de houding tegenover (online) pesten, hoe de school inzet op een warm en veilig schoolklimaat, en wat de school verwacht van personeel, ouders en leerlingen.

[Hier komt de visietekst van de school]

1.2 Wat wij verstaan onder pesten

Niet elk negatief gedrag tussen leerlingen is pesten. Wij spreken van pesten wanneer drie kenmerken gelijktijdig aanwezig zijn. Deze definitie wordt in de Vlaamse onderwijscontext breed gedeeld.²

Kenmerk	Wat betekent dit concreet?
Herhaaldelijk	Het gedrag is geen losse uitschiiver. Het herhaalt zich, al dan niet door dezelfde persoon, maar wel telkens gericht op hetzelfde kind.
Met intentie tot kwetsen	Het gedrag is bedoeld om iemand pijn te doen, of de uitvoerder weet dat het pijn doet en blijft het toch herhalen.
Ongelijke machtsverhouding	Het kind dat gepest wordt, kan zich niet of nauwelijks verweren. Dat machtsonevenwicht kan fysiek, sociaal, verbaal of digitaal van aard zijn.

Twee bijkomende kenmerken helpen om pesten te onderscheiden van andere conflicten: pesten richt zich telkens op dezelfde persoon, en pesten is altijd een groepsproces, ook wanneer slechts één leerling zichtbaar pest.

1.3 Plagen, ruzie en pesten: drie verschillende zaken

Leerlingen plagen elkaar voortdurend. Ze maken ook ruzie. Dat hoort bij opgroeien. De school heeft de taak om niet alles onder de noemer 'pesten' te plaatsen, maar evenmin om écht pesten weg te wuiven als 'het zal wel meevallen'. Het volgende schema helpt het team om incidenten correct te benoemen.

Plagen	Ruzie	Pesten
Speels en wederzijds.	Eenmalig conflict tussen twee partijen.	Herhaaldelijk en opzettelijk.
Beide partijen staan op gelijke voet.	Wisselend doelwit.	Telkens hetzelfde kind als doelwit.
Stopt zodra iemand 'stop' zegt.	Beweging tussen partijen (heen en weer).	Eenrichtingsverkeer, het slachtoffer voelt zich machteloos.

1.4 Online pesten: hetzelfde fenomeen, andere dynamiek

Online pesten is geen apart soort pesten. Het is pesten dat zich (mede) afspeelt via digitale kanalen: groepschats, sociale media, gaming, schoolplatformen. Dezelfde drie voorwaarden zijn van toepassing, maar de dynamiek verschilt op vier essentiële punten.³

Wat verandert er online?	Waarom dat ertoe doet
Schaal en publiek	Wat offline in de gang gebeurt, blijft beperkt tot wie ter plekke is. Online kan één post duizenden weergaves halen, waarbij elke weergave het bereik van de pesterij verder voedt.
De omstanders worden algoritmen	Wie online een kwetsende post 'zomaar' bekijkt, doet niet niets. Elke view, like of share is een signaal aan het platform om de inhoud verder te verspreiden. Passiviteit is dus deelname.
Het stopt niet aan de schoolpoort	Online pesten is 24/7 bereikbaar. Het slachtoffer heeft geen 'veilige plek' meer.
Afstand verlaagt de drempel	Wie elkaar fysiek niet ziet, durft harder, scherper en onpersoonlijker te zijn. Daardoor kan online taalgebruik ernstiger zijn dan wat offline ooit zou gebeuren.

In dit framework geldt: wanneer wij over pesten spreken, bedoelen we expliciet ook online pesten, tenzij anders aangegeven. Het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten hanteert om die reden ook het begrip '(online) pesten' en niet de opdeling pesten/cyberpesten.

1.5 Pesten gebeurt nooit door één kind alleen

Wie nog dént in termen van 'de pester' tegenover 'het slachtoffer', mist het halve verhaal. Pesten is een groepsproces waarin meerdere rollen meespelen, soms wisselend en vaak onbewust.⁴

Rol	Wat doet die rol?
De leerling die initieert	Bedenkt of begint het pestgedrag.
Meelopers	Doen actief mee zodra iemand begonnen is.
Aanmoedigers	Lachen, filmen, delen zonder zelf actief te pesten.
Stille toeschouwers	Zien het, willen niet meedoen, durven ook niets te zeggen.
Onopmerkzamen	Hebben niet door wat er gebeurt of begrijpen de impact niet.
Verdedigers	Komen op voor het kind dat gepest wordt.
Het kind dat gepest wordt	Voelt zich vaak alleen, terwijl er meestal véél meer betrokkenen zijn dan zichtbaar.

Praktisch belang: een interventie die zich enkel op het pestende kind richt, gaat voorbij aan negentig procent van het probleem. Effectief antipestbeleid mobiliseert de hele groep zonder leerlingen daarbij in een rol op te sluiten.

DEEL 2

02

De tien bouwstenen van ons antipestbeleid

De tien bouwstenen hieronder vormen samen het skelet van een integraal antipestbeleid.

Hun titels zijn breed gedragen in het Vlaamse onderwijslandschap. Per bouwsteen geven we drie elementen: waarom de bouwsteen ertoe doet, hoe een school die concreet uitwerkt, en een tekstvak voor de schooleigen invulling. De bouwstenen hoeven niet in deze volgorde aangepakt te worden; een school kiest waar ze het hardst nodig is.⁵

1 We werken aan de groepssfeer

Een klas of school waar leerlingen zich gezien voelen en weten dat ze erbij horen, vormt de eerste (en goedkoopste) verdediging tegen pesten. Wie zich verbonden voelt met de groep, beschermt eerder anderen en laat zich minder makkelijk meeslepen in negatief gedrag. Investeer dus niet alleen in de eerste schoolweek in groepsvorming, maar het hele jaar door, vooral op overgangsmomenten (nieuwe leerling, na een vakantie, na een conflict).

TER INSPIRATIE

- Korte klasrituelen aan het begin en het einde van elke dag (check-in, check-out).
- Klasoverstijgend peter- en meterschap: oudere leerlingen koppelen aan jongere klasgenoten.
- Periodieke groepsvormende werkvormen: geen 'leuke uitstapjes', maar doelgerichte oefeningen.
- Klasenergiemomenten: 5-minutenwerkvormen die spanning ontladen en verbinding herstellen.
- Een 'klasgrondwet' die de leerlingen zelf hebben opgesteld en jaarlijks herzien.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe werkt onze school aan een positieve groepssfeer, niet enkel bij de start van het schooljaar, maar doorheen elk trimester? Hoe vangen we nieuwe leerlingen op? Wie heeft de regie?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

2 We zijn duidelijk over pesten

Een schoolteam dat helder en zonder schroom over pesten spreekt, ontkracht het taboe. Iedereen op school, kinderen, ouders, personeel, moet weten waar de school voor staat, welk gedrag onaanvaardbaar is en wat er gebeurt na een melding. Duidelijke communicatie is geen marketing: ze geeft slachtoffers en omstanders het signaal dat hun melding ergens toe zal leiden.

TER INSPIRATIE

- Een korte, leesbare publieksversie van het antipestbeleid op de schoolwebsite, in begrijpelijke taal.
- Een vaste rubriek 'samen-leven' in elke nieuwsbrief en op elke infoavond.
- Visuele communicatie in gangen en klassen: poster met de drie pestkenmerken, leerlingvriendelijke kapstoktekst.
- Deelname aan de jaarlijkse Vlaamse Week tegen Pesten en aan campagnes zoals Stip It.
- Een korte introductie van het beleid bij elke nieuwe leerling en elk nieuw personeelslid.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Welke kanalen gebruiken wij om over (online) pesten te communiceren? Hoe maken we het bespreekbaar bij leerlingen, ouders en personeel? Wie is verantwoordelijk?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

3 We vertellen kinderen waar ze terecht kunnen

Een leerling die wil melden, moet binnen seconden weten naar wie zij of hij stapt. Zonder dat: geen melding. Maak vertrouwenspersonen letterlijk zichtbaar (foto + naam in elke klas), zorg voor een laagdrempelig en eventueel anoniem digitaal meldkanaal, en benoem aanspreekpunten per leerjaar of cluster. Wat in theorie laagdrempelig is, is dat pas écht als het kind weet bij wie het terecht kan zonder eerst te moeten zoeken.

TER INSPIRATIE

- Een 'vertrouwensgezichten'-poster in elke klas, met foto, naam en functie.
- Een anonieme meldknop op het leerplatform (Smartschool/Bingel) of via een vaste QR-code in de gang.
- Bemiddelende leerlingen ('peer support' of 'buddies') op de speelplaats, met een herkenbaar teken.
- Een vaste vraag 'Hoe gaat het echt met jou?' in het rapport- of contactboekje.
- Een vertrouwenspersoon-aanspreekpunt per leerjaar én één centraal aanspreekpunt voor ouders.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Wie zijn de vertrouwenspersonen op onze school? Hoe weten leerlingen bij wie ze terecht kunnen? Wat is onze anoniem-meldoplossing?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

4 We geven ouders een plaats

Ouders zijn cruciale partners, maar voelen zich vaak machteloos wanneer hun kind betrokken is, of het nu als slachtoffer, dader of getuige is. Geef hen een duidelijke plaats in het beleid: een aanspreekpunt, een wegwijzer 'wat doe ik als...', en betrokkenheid bij beleidsmomenten. Vermijd dat ouders alleen gecontacteerd worden bij escalatie: een vroegere en lichtere lijn voorkomt veel.

TER INSPIRATIE

- Een beknopte ouderwegwijzer 'Mijn kind en pesten: wat doe ik?', zowel op papier als online.
- Eén themabijeenkomst per schooljaar voor ouders, eventueel met een externe gastspreker (Mediawijs, Centra voor Leerlingenbegeleiding, Mediavista).
- Een werkgroep welbevinden binnen de ouderraad.
- Heldere communicatie bij elke melding: wat gaat de school doen, wat verwachten we van de ouder, wanneer hoort u weer iets van ons.
- Vraag ouders actief om mee na te lezen wanneer het beleid wordt herzien.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe betrekken wij ouders structureel bij het antipestbeleid? Welke ouderwegwijzer hebben wij? Hoe is de ouderraad betrokken?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

5 We praten over onze gevoelens en leren onze grenzen kennen

Pesten gedijt waar grenzen onbekend of onzichtbaar zijn. Wie de eigen gevoelens kan herkennen en benoemen én die van een ander kan aflezen, beschikt over een levenslang antigif tegen pestgedrag. Bouw daarom structureel aan emotionele geletterdheid, niet alleen via 'losse weken' maar in het dagelijkse klasleven.

TER INSPIRATIE

- Wekelijkse gevoelskring of -monitor met pictogrammen, ook in de hogere klassen.
- Werkvormen rond grenzen en assertiviteit van Pimento vzw en Tumult vzw.
- Het concept 'JA-NEE-zone' om persoonlijke grenzen te visualiseren.
- Voor het team: vorming rond geweldloze communicatie (Rosenberg) of reflectieve gesprekken.
- Werken met emotiekaarten of een 'gevoelsthermometer' bij conflicten.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe maken we gevoelens en grenzen bespreekbaar in de klas? Welke methodieken hanteren we?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

6 We houden het positief online

Online gedrag is geen aparte werkelijkheid. Het is een verlengstuk van wat kinderen elders leren (of niet leren). De school heeft de verantwoordelijkheid om mediawijsheid niet als 'losse les' aan te bieden, maar als doorlopend leerproces. Praat met (en niet over) kinderen over wat ze online doen, zien en voelen. Laat hen meebouwen aan het online luik van de school.

TER INSPIRATIE

- Vaste, korte klasmomenten 'wat speelt er online?' (10 minuten, wekelijks).
- Co-creatie van klasafspraken voor online groepschats.
- Gastlessen rond online veiligheid door Mediawijs, Child Focus of Mediavista.
- Een schooleigen gedragscode voor online communicatie (ook van leerkrachten en directie).
- Online schoolcommunicatie als rolmodel: respectvol, geen kinderen herkenbaar in beeld zonder toestemming.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe pakken wij online pesten en mediawijsheid aan? Welke afspraken gelden? Wie is verantwoordelijk?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

7 We brengen variatie in het lesgebeuren

Pestgedrag vindt voedingsbodem in verveling, sleur en uitsluiting. Een rijk, gevarieerd en activerend lesaanbod, waarin elk kind ergens kan schitteren, vermindert die voedingsbodem aanzienlijk. Variatie is geen luxe; het is preventie.

TER INSPIRATIE

- Coöperatieve werkvormen met rotatie van rollen (zodat 'kop van Jut' zelden tweemaal hetzelfde kind is).
- Differentiatie naar interesse, niveau en sociaal-emotionele behoefte.
- Talententrajecten, hoekenwerk en projectweken waarin niet-cognitieve sterktes zichtbaar worden.
- Co-teaching en klasoverstijgende projecten.
- Periodieke leerlingenbevraging over wat boeit en wat verveelt.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe zorgen we voor variatie en differentiatie in ons lesaanbod? Hoe komen talenten van elk kind aan bod?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

8 We zoeken samen naar een oplossing

Een conflict is een leerkans. Wie kinderen leert om samen, herstelgericht en respectvol te zoeken naar oplossingen, vormt burgers die later ook in hun gezin, op het werk en in de samenleving relaties kunnen herstellen. Vermijd de straf-als-eerste-reflex en kies voor herstel. Dat sluit grenzen stellen niet uit, maar plaatst het herstel van de relatie en de erkenning van de schade centraal.

TER INSPIRATIE

- Klasvergaderingen waarin leerlingen zelf agenda en oplossingen aanbrengen.
- Een vast stramien voor herstelgesprekken: wat is er gebeurd? Wat dacht je? Wie raakte het? Wat is nodig om te herstellen?
- Herstelcirkels bij ernstiger incidenten, eventueel met externe begeleiding via CLB of Tumult.
- Een bemiddelingsteam van getrainde leerlingen, gecoacht door een vertrouwenspersoon.
- De No Blame-methodiek waar het past: niet als formule, maar bewust ingezet.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe lossen wij conflicten op? Welke herstelgerichte werkvormen hanteert ons team? Wie traint wie?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

9

We praten met elkaar en luisteren naar elkaars mening

Echte inspraak is meer dan een ideeënbus. Ze betekent dat leerlingen mee bepalen hoe het er op school aan toegaat, en dat hun stem zichtbaar gevolgen heeft. Wie gehoord wordt, voelt zich minder snel uitgesloten en omgekeerd: wie systematisch genegeerd wordt, gaat negatieve aandacht zoeken.

TER INSPIRATIE

- Leerlingenraad of klasraden met effectieve, niet-symbolische beslissingsbevoegdheid.
- Inspraak van leerlingen bij het antipestbeleid zelf (zelfscan samen met hen invullen).
- Co-creatie van klasafspraken bij de start van elk schooljaar.
- Een open spreekuur bij directie of zorgcoördinator.
- Methodiek 'mee-weten, mee-denken, mee-beslissen, mee-doen' om inspraakniveaus expliciet te maken.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe geven we leerlingen reële inspraak? Welke overlegstructuren bestaan? Hoe bewijzen wij dat hun stem ergens toe leidt?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

10 We geven elkaar complimenten

Hersenonderzoek en pedagogische praktijk wijzen dezelfde kant op: kinderen die regelmatig specifieke en oprechte positieve aandacht krijgen, ontwikkelen een veerkrachtiger zelfbeeld. Pestgedrag verschuift wanneer waardering geen uitzondering meer is, maar een normaal onderdeel van het schoolritme. Cruciaal: complimenten moeten specifiek zijn ('ik zag hoe je vandaag voor Saar opkwam'), niet algemeen ('goed gedaan').

TER INSPIRATIE

- Wekelijks complimentenmoment in elke klas, kort maar consistent.
- Een schoolbreed 'compliment van de week' op een prikbord in de inkomhal.
- Specifieke complimenten in het leerlingvolgsysteem of rapport, niet enkel cijfers.
- Een talentenmarkt of -show voor de hele school, jaarlijks of per trimester.
- Bewust afbouwen van wedstrijdlogica naar samenwerkingsbeloning.

SCHOOLEIGEN UITWERKING

Hoe zetten we in op positieve bevestiging? Welke initiatieven hebben we om een cultuur van waardering te creëren?

[Hier vult de school de eigen aanpak in]

DEEL 3

Structuur en organisatie

3.1 Een werkgroep met mandaat

Een antipestbeleid dat enkel in het hoofd van de directeur leeft, sterft bij de eerste personeelsswissel. Een werkgroep met een formeel mandaat en een vaste vergaderfrequentie zorgt voor continuïteit, draagvlak en verantwoording. Het mandaat moet schriftelijk vastliggen: wat beslist de werkgroep zelf, waarover rapporteert ze aan de directie, wie spreekt namens haar?

De werkgroep heeft idealiter de volgende kenmerken:

- Een vaste coördinator (de 'pestcoördinator'), met expliciete tijd in de opdracht.
- Minstens drie leden, met een mix van klasleerkrachten, zorg, directie en (indien mogelijk) ouder- en leerlingenvertegenwoordiging.
- Een formele opdracht en bevoegdheden, schriftelijk vastgelegd door de directie.
- Een vaste vergaderfrequentie (minstens één keer per trimester).
- Heldere afspraken over rapportering aan directie en schoolbestuur.

Functie	Naam / Beschrijving (in te vullen door de school)
Coördinator antipestbeleid	[Naam + functie]
Leden werkgroep	[Min. 3 leden, met functies]
Mandaat	[Schriftelijke omschrijving]
Vergaderfrequentie	[Bijv. maandelijks / per trimester]
Rapporteert aan	[Directie / schoolbestuur]

3.2 Inbedding in het zorgcontinuüm

Het antipestbeleid is geen los eiland. Het sluit aan bij het bredere zorgbeleid en volgt het Vlaamse zorgcontinuüm met drie fasen.⁶

Fase	Wat doet de school?
Fase 0: Brede basiszorg	Preventie voor alle leerlingen: positieve groepsdynamiek, mediawijsheid, sociale vaardigheden, deelname aan de Week tegen Pesten.
Fase 1: Verhoogde zorg	Bij eerste signalen: gesprekken met leerling en groep, herstelgerichte interventies, ouders betrekken, opvolging door zorgcoördinator.
Fase 2: Uitbreiding van zorg	Externe ondersteuning: CLB, pedagogische begeleidingsdienst, therapeutische ondersteuning, eventueel doorverwijzing.

SCHOOLEIGEN ZORGSTRUCTUUR

Beschrijf hoe het antipestbeleid is ingebed in het zorgbeleid van uw school. Wie is de zorgcoördinator? Hoe verloopt de samenwerking met het CLB? Welke afspraken zijn er rond doorverwijzing?

[Hier vult de school in]

3.3 Nulmeting en behoefteanalyse

Vertrek niet vanuit een buikgevoel, maar vanuit een meting. Een nulmeting toont wat er écht leeft op de school en helpt om prioriteiten te kiezen die ergens op slaan. De meting hoeft geen wetenschappelijk traject te zijn; eenvoudige, herhaalbare instrumenten volstaan.

- Een welzijnsbevraging bij leerlingen (bijvoorbeeld ZiKo-Vo, MijnKlasGeluk of Klimaatschaal).
- Een teamreflectie via de Zelfscan Pesten Onderwijs.
- Een korte bevraging bij ouders over communicatie en bereidheid om te melden.
- Een analyse van geregistreerde meldingen van de afgelopen schooljaren.

RESULTATEN NULMETING

Noteer de resultaten van uw nulmeting en de daaruit voortvloeiende prioriteiten.

[Hier vult de school in]

DEEL 4

04

Wanneer (online) pesten strafbaar wordt

Pesten is in eerste instantie een pedagogisch probleem, geen juridisch.

Een goed antipestbeleid voorkomt zoveel mogelijk dat een incident de schoolpoort uit moet, en doet dat door tijdig, herstelgericht en proportioneel te handelen. Toch is het cruciaal dat het schoolteam wéét wanneer een gedraging niet langer 'enkel pesten' is, maar de grens met strafbaar gedrag overschrijdt. Dit hoofdstuk biedt geen juridisch advies, maar wel een herkenbaar kader.⁷

4.1 De vijf niveaus van (online) pesten: een Mediavista-classificatie

Niet elke online kwetsing is even ernstig. Mediavista hanteert een vijf-niveau-classificatie die scholen helpt om de zwaarte van een incident te benoemen, en om een proportionele reactie te kiezen. De niveaus zijn cumulatief in ernst, niet uitsluitend: een incident kan op meerdere niveaus tegelijk spelen.

Niveau 1 Kwetsende communicatie

Wat valt eronder? Naam noemen, uitschelden, beledigingen in groepschats, uitsluiting, passief-agressieve commentaren onder posts, 'ship-accounts' die leerlingen zonder toestemming koppelen.

Niveau 2 Doelgerichte intimidatie

Wat valt eronder? Volgehouden vernedering of intimidatie gericht op één leerling, het verspreiden van geruchten of valse beschuldigingen via roddelkanalen, vernederende memes, valse accounts die het slachtoffer nadoen, oproepen tot 'stuur hem/haar eens een berichtje'.

Niveau 3 Schending van de privacy

Wat valt eronder? Doxing: contactgegevens of adres publiek delen om iemand te laten lastigvallen. Exposing: privébeelden of -gesprekken delen zonder toestemming om iemand te vernederen. Hacking van accounts ('alleen om eens te kijken'). Locatie delen zonder akkoord.

Niveau 4 Seksueel en beeldgebaseerd misbruik

Wat valt eronder? Niet-consensueel delen van intieme beelden, druk uitoefenen om naaktbeelden te sturen, sextortion (afpersing met intieme beelden), deepnudes (AI-gegenereerde naaktbeelden), ongevraagd verzenden van intieme beelden (zoals 'dickpics').

Niveau 5 Bedreigingen en aanzet tot geweld

Wat valt eronder? Doodsbedreigingen, dreigementen van fysiek geweld, oproepen aan anderen om iemand fysiek te confronteren, aanmoedigen van zelfbeschadiging of zelfdoding.

4.2 Het Belgisch strafrechtelijk kader

De volgende lijst is geen exhaustief juridisch overzicht, maar wel een handvat voor schoolteams om incidenten in het juiste kader te plaatsen. Een vermoeden van strafbaar feit betekent niet automatisch dat een klacht moet volgen, zie ook het 5-stappen-beslissingskader in Deel 5.

LET WEL: WETGEVING IN BEWEGING

De hieronder vermelde artikelen 417/8 e.v. zijn afkomstig uit de hervorming van het seksueel strafrecht (Wet van 21 maart 2022) en zijn **sinds 1 juni 2022 van kracht**. Het volledig nieuwe Belgische Strafwetboek treedt in werking op **1 september 2026** (eerder gepland op 8 april 2026) en zal de artikelen opnieuw her-nummeren. Dit onderdeel wordt daarna geactualiseerd.

Bepaling	Wat valt eronder?
Art. 442bis Sw. Belaging	Aanhoudende gedragspatronen die de gemoedsrust van iemand ernstig verstoren, ook digitaal.
Art. 443-450 Sw. Laster en eerroof	Het publiek aantijgen van iemand voor feiten die zijn of haar eer kunnen krenken.
Art. 327-331 Sw. Bedreigingen	Doodsbedreigingen, dreigementen met fysiek geweld via messaging of sociale media.
Art. 417/8 Sw. Voyeurisme	Vervangt het oude Art. 371/1 Sw. Bestraft het zonder toestemming observeren of opnemen van iemand die naakt is of een uitdrukkelijke seksuele handeling stelt, in omstandigheden waarin die persoon redelijkerwijs op privacy mag rekenen.
Art. 417/9 Sw. Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte beelden	Vervangt het oude Art. 371/2 Sw. (en absorbeert in essentie de Wet van 4 mei 2020). Bestraft het tonen, toegankelijk maken of verspreiden van naaktbeelden of beelden van een seksuele handeling zonder toestemming, óók wanneer het origineel met toestemming werd opgenomen. Vat ook het ongevraagd verzenden van intieme beelden ('dickpics') en 'exposing'. De variant met kwaadwillig opzet of uit winstbejag staat in Art. 417/10 Sw.
Art. 417/24 Sw. Grooming	Het benaderen van een minderjarige via communicatiemiddelen met seksuele bedoelingen. Ook relevant wanneer een minderjarige onder druk wordt gezet om naaktbeelden te sturen.
Art. 417/43 e.v. Sw. Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	Vervangt het oude Art. 383bis Sw. Omvat het vervaardigen of verspreiden (417/44), bezitten of verwerven (417/46) en zich toegang verschaffen (417/47). Direct van toepassing op sexting tussen minderjarigen, deepnudes van minderjarigen en sextortion. Let wel: Art. 417/49 voorziet een rechtvaardigingsgrond voor consensueel zelf maken en onderling delen tussen minderjarigen vanaf zestien jaar.
Art. 417/53 Sw. Exhibitionisme	Het opdringen aan andermans zicht van de eigen ontblote geslachtsdelen of van een seksuele daad op een openbare plaats of een plaats die zichtbaar is voor het publiek.
Art. 550bis Sw. Hacking	Het zich ongeoorloofd toegang verschaffen tot iemands account of systeem, ook 'alleen om eens te kijken'.

Andere relevante kaders:

- Wet Elektronische Communicatie (WEC), Art. 145 §3bis: gebruik van elektronische communicatiemiddelen om overlast of schade te veroorzaken.⁸
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG / GDPR): bescherming van persoonsgegevens; doxing valt hieronder.
- Intellectuele eigendomsrechten: onrechtmatig gebruik van schoollogo of -naam in fake-accounts.
- Nieuw seksueel strafrecht met verhoogde bescherming voor minderjarigen.⁹

4.3 Het Vlaamse jeugddelinquentierecht

Het Vlaamse jeugddelinquentierecht maakt een scherp onderscheid op basis van leeftijd. Dat onderscheid is voor scholen bijzonder relevant, want de leeftijd van de betrokken leerlingen bepaalt mee welke reactie juridisch mogelijk is. Jongere leerlingen vallen vaak onder de drempel van twaalf jaar; oudere leerlingen vallen er net boven.¹⁰

Leeftijd op moment van feiten	Wat gebeurt er?
Onder 12 jaar	Onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid. Een mogelijk misdrijf leidt niet tot strafrechtelijke vervolging, maar wordt doorverwezen naar de jeugdhulp. Gerechtelijke escalatie is voor deze leeftijdsgroep doorgaans geen optie.
12 tot 17 jaar	Het jeugdparket beoordeelt het dossier. Mogelijke gevolgen: een waarschuwingsbrief, een mondelinge vermaning bij de procureur, of een herstelbemiddeling. In ernstige gevallen verwijst het parket door naar de jeugdrechter.
18+	Volledig strafrechtelijk verantwoordelijk volgens het gewone strafrecht.

4.4 Het Europese kader

De Digital Services Act (DSA) verplicht platformen om procedures te voorzien voor het melden en verwijderen van illegale inhoud, waaronder online pesten dat aan een misdrijf raakt. Scholen kunnen burgers helpen om die procedures te gebruiken.¹¹

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG / GDPR) regelt het delen van persoonsgegevens. Doxing en het delen van persoonlijke informatie zonder toestemming kunnen onder de AVG vallen.¹²

Recente Europese rechtspraak, onder meer het 'smartphone-arrest' van het Hof van Justitie van de EU, beperkt de bevoegdheid van politie om zonder rechterlijke machtiging smartphonegegevens te raadplegen. Dit beïnvloedt het tempo en de aanpak van onderzoeken.

4.5 Wat betekent dit alles voor de school?

Drie nuances die het schoolteam best onthoudt:

1 • STRAFRECHT IS ZELDEN DE EERSTE UITKOMST

Bij jongere leerlingen (onder twaalf jaar) is strafrechtelijke vervolging uitgesloten; de focus verschuift dan naar herstel en hulpverlening. Maar ook bij oudere leerlingen blijft een herstelgerichte aanpak doorgaans de eerste keuze. Dat ontslaat de school nooit van de plicht om ernstige feiten serieus te nemen.

2 • MAAR HET KAN AL VOORKOMEN

Doxing, niet-consensueel delen van beelden of zware bedreigingen komen voor zodra leerlingen toegang hebben tot smartphones en sociale media, en nemen toe naarmate ze ouder worden. Het team moet de signalen kunnen herkennen en weten waar de drempel ligt.

3 • WÉTEN DAT IETS JURIDISCH ZWAAR WEEGT, HELPT OM PROPORTIONEEL TE REAGEREN

Hoe ernstiger een gedrag juridisch zou kwalificeren, hoe explicieter de school dat in het gesprek met leerling en ouders mag benoemen, als opvoedkundige hefboom, niet als dreigement.

DEEL 5

Handelingsprotocol en beslissingskader

Hoe reageert het schoolteam wanneer een pestsituatie wordt opgemerkt of gemeld?

Het volgende protocol volgt drie zorgvuldig gekoppelde stappen, met een extra escalatiestap indien intern handelen ontoereikend blijkt. Voor incidenten die zich (mede) online afspelen, wordt aanvullend gewerkt met het 5-stappen-beslissingskader (zie 5.5).¹³

5.1 Stap 1: Gesprek met het kind dat gepest wordt

Eerste regel: niets doen waarvan het kind niet op de hoogte is. Het gesprek is bedoeld om te luisteren, te erkennen, en samen een eerste plan te maken, niet om snel te 'oplossen'.

- Wat is er gebeurd? Sinds wanneer? Hoe vaak?
- Hoe is dit voor jou? Hoe houd je het vol? Wie of wat geeft jou steun?
- Aan wie heb je het al verteld? Wat is er al gebeurd?
- Wat moet er voor jou veranderen?
- Wat is daarvoor nodig en wie kan helpen? Wat is een eerste stap die haalbaar voelt?

5.2 Stap 2: Werken met de (klas)groep

Pesten wordt aangepakt op de plek waar het ontstaat: in en met de groep. Het schoolteam staat voor een belangrijke keuze tussen een niet-confronterende of een confronterende aanpak. Beide kunnen ook gecombineerd worden.¹⁴

Niet-confronterende aanpak	Confronterende aanpak
Probleemoplossend, zonder iemand te beschuldigen.	Confronteert leerlingen met hun gedrag en de gevolgen.
De groep is medeverantwoordelijk voor verbetering.	Individuele leerlingen worden persoonlijk aangesproken.
Bijv. No Blame.	Bijv. herstelgesprek, herstelcirkel.
Geschikt bij: recente, matige pesterij; beperkte sociale steun voor het pestgedrag.	Geschikt bij: langdurig pesten; grote impact; hoge sociale status van de pester.

Vier praktische principes, los van de gekozen aanpak:

- Baken duidelijk en vriendelijk de grenzen af: 'Dit doe of zeg je niet. Punt.'
- Keur het gedrag af, niet de persoon.
- Leg uit waarom dit gedrag niet kan en welke schade het aanricht.
- Spreek vanuit een ik-boodschap: 'Ik merk dat...' / 'Ik voel dat...'.

5.3 Stap 3: Ouders betrekken

Breng de ouders van het kind dat gepest wordt op de hoogte in overleg met het kind zelf. Informeer ook de ouders van alle andere betrokken leerlingen. Luister, toon begrip voor hun zorgen, en houd hen op de hoogte van de stappen die de school zet. Geef daarbij duidelijke afspraken mee over wat van hen verwacht wordt en wanneer ze opnieuw iets van de school horen.

5.4 Extra stap: Externe escalatie

Als de school het intern niet opgelost krijgt, of als de feiten dit vragen, verloopt de escalatie als volgt:

- Eerst intern: zorgcoördinator, leerlingbegeleiding, klassenraad, directie.
- Vervolgens het CLB als gespecialiseerde partner in leerlingbegeleiding.
- Bij blijvend conflict: schoolbestuur, pedagogische begeleidingsdienst, externe begeleiding.
- Bij gerechtelijke vragen of grensoverschrijdend gedrag: de politie en eventueel het Kinderrechten-commissariaat.

5.5 Het 5-stappen-beslissingskader voor online pesten

Voor incidenten met een online dimensie hanteert Mediavista een vijfstappenkader dat het schoolteam helpt om weloverwogen te reageren: niet te snel, niet te traag. Het kader leunt aan bij de Mediavista vijf-niveau-classificatie (zie 4.1).

Stap 1 Documenteer

Verzamel en bewaar bewijsmateriaal vooraleer iets te wissen: screenshots, posts, profielen, datum, tijdstip, platform, gebruikersnamen. Bewaar de oorspronkelijke bronnen, geen knip-en-plakwerk.

Stap 2 Schat de ernst in

Beoordeel langs vijf assen: duur, schaal, impact op het slachtoffer, aard van de inhoud, fysiek veiligheidsrisico.

Stap 3 Activeer de interne hulpbronnen

Rechtstreekse gesprekken met de betrokken leerlingen, contact met de ouders, inschakeling van de zorgcoördinator, herstelcirkel of klasinterventie, melding aan het platform met vraag tot verwijdering.

Stap 4 Beslis over externe escalatie

Schakel extern op wanneer (a) interne interventies tekortschoten, (b) er een duidelijk strafrechtelijk feit is, (c) de veiligheid van het slachtoffer in het gedrang komt, of (d) de schaal de capaciteit van de school overschrijdt.

Stap 5 Coördineer en volg op

Monitor het welzijn van het slachtoffer in de dagen en weken erna. Houd contact met alle betrokkenen. Communiceer transparant over wat de school deed en wat te verwachten valt. Zorg dat het kind een vertrouwd aanspreekpunt blijft hebben.

5.6 Wanneer wél, wanneer níet een klacht indienen?

Een klacht indienen is geen automatisme en geen succesgarantie. Het volgende vergelijkende kader, gebaseerd op Mediavista-praktijk en de Belgische context, helpt om die afweging weloverwogen te maken.

Wanneer overwegen om klacht in te dienen	Wanneer twee keer nadenken
Het gedrag overschrijdt duidelijk de grens van 'pesten' (Niveau 3 t.e.m. 5).	Het gaat om Niveau 1-2 en de school kan zelf interveniëren.
Er is een onmiddellijke veiligheidskwestie.	De pleger is heel jong (jonger dan 14) en het gedrag is onhandig veeleer dan kwaadwillig.
Interne interventies zijn geprobeerd en hebben gefaald.	Er bestaat een risico op secundaire victimisering door het politie- of gerechtelijk traject.
De omvang overstijgt wat de school zelf aankan.	De relatie kan nog hersteld worden en de ouders zijn nog niet betrokken.
Het slachtoffer (of de ouders) vraagt het uitdrukkelijk.	Er zijn nog andere, lichtere kanalen die nog niet werden geprobeerd.
Er is een officieel document nodig voor verzekering of administratie.	

LET WEL

Een klacht is geen knop die de school weer in controle zet, integendeel. Vanaf de klacht ligt de regie bij het parket: smartphones kunnen worden in beslag genomen en forensisch onderzocht, verhoren kunnen stressvol zijn, de doorlooptijd is dikwijls lang, de uitkomst kan teleurstellen, en relaties tussen gezinnen kunnen blijvend beschadigd raken. Soms is het tóch de enige manier om een duidelijke grens te trekken. Maar dat is een afweging die de school best samen met het slachtoffer en de ouders maakt, niet alleen.

DEEL 6

De meldstructuur

Een goede meldstructuur is laagdrempelig, betrouwbaar en transparant.

Wie meldt, moet binnen redelijke tijd weten dat de melding goed is aangekomen, dat ze ergens toe leidt, en dat ze veilig kan worden gedaan, anoniem indien gewenst.

6.1 Wie kan melden?

Iedereen: leerlingen (al dan niet anoniem), ouders, personeelsleden en externen. Een melder die zich onveilig of niet ernstig genomen voelt, meldt nooit meer.

6.2 Hoe wordt er gemeld?

- **Fysiek aanspreekpunt:** vertrouwenspersonen die zichtbaar (foto + naam) zijn in elke klas en op centrale plekken.
- **Digitaal meldpunt:** een meldknop op Smartschool, een QR-code in de schoolgebouwen.
- **Anonieme meldbox:** fysiek (een brievenbus op een rustige plek) of digitaal (anoniem formulier).
- **Mondelinge melding:** bij elke leerkracht of medewerker die het kind vertrouwt.

6.3 Wat gebeurt er na een melding?

- Binnen één werkdag een ontvangstbevestiging, ook bij anonieme meldingen, via dezelfde kanalen.
- Binnen drie werkdagen een eerste opvolgesprek of -actie.
- Terugkoppeling naar de melder over de genomen stappen (binnen de grenzen van privacy).
- Registratie van elke melding: datum, aard, betrokkenen, ondernomen acties, opvolgmomenten.
- Een nazorgmoment één tot drie weken na afhandeling om te checken of de situatie écht verbeterd is.

SCHOOLEIGEN MELDSTRUCTUUR

Vul hier in: namen en foto's van vertrouwenspersonen, link naar het digitale meldpunt, locatie van de fysieke meldbox, afspraken rond registratie en privacy.

[Hier vult de school in]

DEEL 7

07

Communicatie

Goede communicatie is geen randzaak.

Ze bouwt vertrouwen op, geeft signalen aan de buitenwereld, en zorgt dat iedereen weet wat te doen. Stem toon en kanaal af op de doelgroep; wat werkt voor leerlingen, werkt niet noodzakelijk voor ouders.

7.1 Communicatie naar ouders

Toon: warm, geruststellend, helder.

- Informatiebrief over het antipestbeleid bij de start van het schooljaar.
- Ouderwegwijzer 'Wat doe ik als mijn kind gepest wordt of als ik vermoed dat het pest?'
- Themabijeenkomst over (online) pesten, met externe gastspreker (Mediawijs, Mediavista, CLB).
- Praktische tips voor een veilig digitaal klimaat thuis (smartphoneafspraken, minimumleeftijd sociale media).

7.2 Communicatie naar leerlingen

Toon: direct, eerlijk, leeftijdsaangepast en empowerend.

- Korte uitleg over wat pesten is in taal van leerlingen, met voorbeelden.
- Posters en zichtbare communicatie over meldkanalen en vertrouwenspersonen.
- Eigen content (bv. een schoolkrant- of vlogrubriek) waarin leerlingen zelf het thema aansnijden.
- Deelname aan campagnes zoals de Week tegen Pesten en Stip It.

7.3 Communicatie naar personeel

Toon: helder, praktisch, actiegericht.

- Samenvatting van het handelingsprotocol op één pagina, beschikbaar in de leraarskamer en digitaal.
- Een korte lijst signalen (gedragsverandering, isolement, schoolweigering, slaapproblemen...).
- Do's en don'ts bij pestsituaties: nooit confrontatie 'in het bijzijn van', nooit beloven 'ik vertel het tegen niemand', altijd documenteren.
- Een vast moment per maand om casussen samen te bespreken (interview).

SCHOOLEIGEN COMMUNICATIEPLAN

Beschrijf hier het concrete communicatieplan: acties per doelgroep, gebruikte kanalen, timing en verantwoordelijke.

[Hier vult de school in]

DEEL 8

08

Professionalisering van het schoolteam

Een consistent antipestbeleid is alleen mogelijk als het hele team beschikt over kennis, vaardigheid en spreektaal.

Vorming, niet enkel voor zorg of directie, is geen luxe maar een kerncomponent van het beleid.

- Een jaarlijks vormingsmoment over (online) pesten, herstelgericht werken en oudergesprekken, verplicht voor het hele team.
- Verdiepende opleiding voor minstens twee 'pestcoördinatoren' of vertrouwenspersonen per school.
- Intervisie: maandelijks of tweemaandelijks casussen bespreken in beperkte groep.
- Onthaaltraject voor nieuwe medewerkers: kennis van het beleid en het protocol bij start.
- Externe partnerschappen voor vorming: Mediawijs, Mediavista, Tumult, Pimento, CLB, pedagogische begeleidingsdiensten.

SCHOOLEIGEN VORMINGSPLAN

Welke vormingen organiseren wij dit jaar? Wie volgde welke gespecialiseerde opleiding? Hoe worden nieuwe collega's ingewerkt?

[Hier vult de school in]

DEEL 9

09

Evaluatie en bijsturing

Een antipestbeleid dat niet wordt geëvalueerd, is geen beleid maar een ambitieverklaring.

Bouw een cyclische evaluatie in volgens het PDCA-model (Plan-Do-Check-Act). Zo borgen we continue kwaliteitsverbetering en houden we het beleid levend.

Fase	Wat gebeurt er?
Plan	Doelen stellen, acties plannen, verantwoordelijken aanduiden.
Do	Acties uitvoeren, communiceren, het team vormen.
Check	Evalueren via welzijnsbevraging, zelfscan en registratie van incidenten.
Act	Beleid en acties bijsturen op basis van de evaluatie.

Concrete evaluatieafspraken:

- Jaarlijkse evaluatie door de werkgroep, met rapportering aan de directie en het schoolbestuur.
- Tweejaarlijkse leerlingenbevraging over welbevinden en pesten.
- Doorlopende registratie van meldingen, met trendanalyse op het eind van elk schooljaar.
- Betrekken van alle stakeholders bij de evaluatie: leerlingen, ouders, personeel.

SCHOOLEIGEN EVALUATIEPLAN

Wanneer evalueren wij het beleid, en door wie? Welke instrumenten zetten we in? Hoe koppelen we de resultaten terug?

[Hier vult de school in]

DEEL 10

10

Jaarlijks actieplan

Vertaal het beleid jaarlijks naar concrete acties, gekoppeld aan de tien bouwstenen.

Houd de tabel beperkt en haalbaar: vijf gedragen acties zijn waardevoller dan twintig die alleen op papier bestaan.

Actie	Bouwsteen	Verantwoorde- lijke	Deadline	Status
				○
				○
				○
				○
				○
				○

TIP: WERKWIJZE

Stel een kernteam samen, kies één of twee bouwstenen waar het concreet schuurt, lees de beschrijving in Deel 2, ga aan de slag met de werkvormen, hou een checklist bij, formuleer concrete acties, en evalueer minstens één keer per schooljaar.

DEEL 11

Zelfscan

Toets uw antipestbeleid jaarlijks of tweejaarlijks aan een aantal kwaliteitsindicatoren.

Gebruik daarvoor de Zelfscan Pesten Onderwijs. De zelfscan is gratis en is toegankelijk via www.zelfscanpestenonderwijs.be.¹⁵

TIP

Het invullen van de zelfscan met het hele team of zelfs samen met leerlingenvertegenwoordigers levert vaak meer op dan het resultaat zelf: het gesprek over de antwoorden brengt soms blinde vlekken aan het licht.

DEEL 12

Hulplijnen en externe partners

Voor kinderen en jongeren

Organisatie	Contact	Doelgroep
Awel	awel.be	6-25 jaar: chat, mail, telefoon
CLBch@t	clbchat.be	Alle leerlingen
JAC	jac.be	12+ jaar
Nok Nok	noknok.be	12-16 jaar: welbevinden
Tele-Onthaal	tele-onthaal.be	Iedereen: 106
1712	1712.be	Geweld, misbruik, kinderscherming
WAT WAT	watwat.be	12+ jaar: info en hulp

Voor ouders

Organisatie	Contact / website
Opvoedingslijn	opvoedingslijn.be
Huizen van het Kind	huizenvanhetkind.be
Veilig Online	veiligonline.be
Medianest	medianest.be

Ondersteuning voor scholen en jeugdorganisaties

Organisatie	Contact	Specialisatie
CLB	Via de school	Leerlingenbegeleiding
Mediawijs	mediawijs.be	Mediawijsheid en (online) pesten
Child Focus	childfocus.be, 116 000	Online veiligheid, naaktbeelden
Tumult vzw	tumult.be / tumult.be/no-blame	No Blame-methodiek, herstelgericht
Pimento vzw	pimento.be	Sociale en relationele vaardigheden
Mediavista	mediavista.be	Online veiligheid, (online) pesten, vorming
Kies Kleur tegen Pesten	kieskleurtegenpesten.be	Netwerk en campagnes (Week tegen Pesten)
Alles over Pesten	allesoverpesten.be	Centraal Vlaams platform
Pedagogische begeleidingsdiensten	Via koepel	Begeleiding bij beleidsontwikkeling
Kinderrechtencommissariaat	kinderrechten.be	Bij escalatie buiten de school om

BIJ ERNSTIGE FEITEN

Bij naaktbeelden van minderjarigen: contacteer onmiddellijk Child Focus via 116 000.

Bij vermoeden van strafbare feiten (zie Deel 4): overweeg om in overleg met ouders en CLB ook politie te contacteren.

VERANTWOORDING

Bibliografie

De volledige onderbouwing van dit framework. Alle inlinevermeldingen verwijzen via voetnoten naar deze lijst.

Wetgeving en regelgeving

Decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht (B.S. 26 april 2019).

Strafwetboek (België), met name Art. 327-331 (bedreigingen), Art. 417/8 (voyeurisme), Art. 417/9 en 417/10 (niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte beelden), Art. 417/24 (benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden / grooming), Art. 417/43 e.v. (beelden van seksueel misbruik van minderjarigen), Art. 417/53 (exhibitionisme), Art. 442bis (belaging), Art. 443-450 (laster en eerroof), Art. 550bis (informaticacriminaliteit). Ingevoerd door de Wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht (in werking 1 juni 2022).

Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (WEC), in het bijzonder Art. 145 §3bis.

Verordening (EU) 2022/2065 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten (Digital Services Act, DSA).

Verordening (EU) 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (Algemene Verordening Gegevensbescherming, AVG).

Vlaamse kaders, organisaties en methodieken

Alles over Pesten. (z.d.). Centraal Vlaams platform rond pesten. allesoverpesten.be.

Child Focus. (z.d.). Stichting voor vermiste en seksueel uitgebuite kinderen. childfocus.be.

Maines, B., & Robinson, G. (1992). The No Blame Approach to Bullying. Lucky Duck Publishing.

Mediawijs, Vlaams Kenniscentrum voor Digitale en Mediawijsheid. (z.d.). mediawijs.be.

Pimento vzw. (z.d.). Educatieve organisatie rond seksuele en relationele vorming. pimento.be.

Tumult vzw. (z.d.). No Blame-methodiek. tumult.be/noblame.

Vlaamse overheid, Onderwijs. (z.d.). Zorgcontinuüm en geïntegreerde leerlingenbegeleiding. onderwijs.vlaanderen.be.

Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten, Wij Pestvrij. (z.d.). Toolkit voor scholen. wijpestvrij.be/scholen, kieskleurtegenpesten.be.

Zelfscan Pesten Onderwijs. (z.d.). zelfscanpestenonderwijs.be.

Wetenschappelijke literatuur

Olweus, D. (1993). Bullying at School: What We Know and What We Can Do. Blackwell.

Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: A review. *Aggression and Violent Behavior*, 15(2), 112–120.

Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), 376–385.

Mediavista: eigen materiaal

Verschraege, M. (2026). Online Bullying as a Criminal Offence: The Role of Police and the Justice System. Lezing aan de Odisee Hogeschool, 5 mei 2026. Mediavista.

Verschraege, M. (2026). De vijf niveaus van (online) pesten: een Mediavista-classificatie. Intern werkdocument, Mediavista.

Verschraege, M. (2026). Het 5-stappen-beslissingskader voor schoolinterventies bij online pesten. Mediavista.

Colofon. Dit framework werd opgesteld door Mathieu Verschraege, Mediavista BV. Het bouwt voort op het Vlaamse kader van Wij Pestvrij (Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten) en het platform Alles over Pesten. De juridische analyse, de vijf-niveau-classificatie en het 5-stappen-beslissingskader werden door Mediavista ontwikkeld op basis van praktijkervaring uit het politiewerk (cybercrime en online seksuele misdrijven), beleidsadvieswerk voor het Vlaamse onderwijs en internationaal expertenwerk voor de Verenigde Naties (UNODC).

Dit framework mag binnen een schoolcontext vrij gekopieerd, aangepast en gebruikt worden, mits bronvermelding. Voor commerciële herpublicatie of opname in andere publicaties wordt voorafgaand contact opgenomen met Mediavista via info@mediavista.be.

Versie 2.1, juni 2026.

NOTEN

Voetnoten

1. De inhoud van dit framework werd opgebouwd door Mediavista. De bouwsteentitels zijn ontleend aan de toolkit Wij Pestvrij van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten (wijpestvrij.be/scholen). Alle beschrijvingen, werkvormen, juridische analyses en methodieken zijn herschreven of nieuw uitgewerkt. Externe bronnen worden expliciet benoemd in voetnoot en bibliografie. ↩
2. De drie-voorwaardendefinitie gaat terug op het werk van Dan Olweus, dat sindsdien in tal van Vlaamse, Europese en internationale kaders is overgenomen. Zie onder meer: Olweus, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*. Blackwell; en het Vlaams platform Alles over Pesten (allesoverpesten.be). ↩
3. Het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten verkiest de term 'online pesten' boven 'cyberpesten' om te benadrukken dat online pesten geen losstaand fenomeen is, maar een verschijningsvorm van pesten waarop dezelfde definitie van toepassing is. Zie kieskleurtegenpesten.be. ↩
4. De rollen in een pestproces zijn empirisch beschreven door Christina Salmivalli en haar Finse onderzoeksgroep. Zie onder meer Salmivalli, C. (2010). *Bullying and the peer group: A review*. *Aggression and Violent Behavior*, 15(2), 112–120. Daarop voortbouwend werd ook in Vlaanderen de groepsdynamische benadering centraal gesteld (Wij Pestvrij; Alles over Pesten). ↩
5. De tien bouwsteentitels zijn afkomstig van de toolkit Wij Pestvrij, Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten (wijpestvrij.be/scholen). De beschrijvingen, methodieken en werkvormen in dit deel zijn in eigen formuleringen uitgewerkt door Mediavista, aangevuld met methodieken uit onder meer Tumult vzw (No Blame), Pimento vzw en Mediawijs. ↩
6. Het zorgcontinuüm is een structureel kader van het Vlaamse onderwijsbeleid en wordt onder meer beschreven in de regelgeving rond geïntegreerde leerlingenbegeleiding en het ondersteuningsmodel. Zie onderwijs.vlaanderen.be voor de actuele regelgevende kaders. ↩
7. De vijf-niveau-classificatie en het 5-stappen-beslissingskader in dit hoofdstuk zijn ontwikkeld door Mediavista en gepresenteerd in: Verschraege, M. (2026). *Online Bullying as a Criminal Offence: The Role of Police and the Justice System*. Lezing aan de Odisee Hogeschool, 5 mei 2026. De vermelde wetsartikelen komen uit de hervorming van het seksueel strafrecht (Wet van 21 maart 2022, in werking 1 juni 2022); het volledig nieuwe Strafwetboek treedt in werking op 1 september 2026 en zal deze artikelen opnieuw hernummeren. ↩
8. Art. 145 §3bis van de Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (WEC). Strafbbaar: 'elke persoon die een elektronisch communicatienetwerk of -dienst of andere middelen van elektronische communicatie gebruikt om overlast aan zijn correspondent te veroorzaken of schade te berokkenen'. ↩
9. Het nieuw seksueel strafrecht (Wet van 21 maart 2022) verhoogt de straffen aanzienlijk bij kwaadwillig oogmerk of bij minderjarige slachtoffers, waar een onweerlegbaar vermoeden geldt dat geen toestemming werd gegeven. ↩
10. Decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht (B.S. 26 april 2019). Het decreet definieert een minderjarige als een persoon van minstens twaalf en jonger dan achttien jaar op het ogenblik van het jeugddelict. Voor wie het feit pleegde vóór de leeftijd van twaalf, geldt een onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid: de zaak wordt verwezen naar de jeugdhulp. ↩
11. Verordening (EU) 2022/2065 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten (Digital Services Act). De DSA legt platformen verplichtingen op om illegale content snel aan te pakken, met versterkte verplichtingen voor zeer grote online platformen (VLOP's). Zie eur-lex.europa.eu. ↩
12. Verordening (EU) 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (AVG / GDPR). ↩

13. De driestappenstructuur (gesprek met het kind, gesprek met de groep, ouders betrekken) gaat in Vlaanderen terug op de Wegwijzer voor leerkrachten en opvoeders, gepubliceerd op het platform Alles over Pesten (allesoverpesten.be). De formulering en operationalisering in dit hoofdstuk zijn door Mediavista herwerkt. ↩
14. De No Blame-methodiek werd ontwikkeld door Barbara Maines en George Robinson (1992) en in Vlaanderen verspreid door Tumult vzw (tumult.be/noblame). Het is een niet-confronterende aanpak waarbij niet de schuldvraag, maar de gedeelde verantwoordelijkheid van de groep om de situatie te herstellen, centraal staat. ↩
15. De 'Zelfscan Pesten Onderwijs' is een digitaal evaluatie-instrument dat door Vlaamse onderwijspartners werd ontwikkeld. zelfscanpestenonderwijs.be. ↩